

6

Göç Ülkelerinde Güncel Didaktik ve Metodolojik Temeller I: Uygun Öğretim ve Öğrenme Yöntemlerini seçmek

6A

Temel Yaklaşımlar

Dora Luginbühl, Xavier Monn

1. Giriş

Dünya görüşü ve kültüre dair değerler tutumu, nitelikli ders anlayışı ve okulun çağdaş gelişimini sınıf ortamında uyguladığınız yöntem ve pedagojide kendini göstermektedir. Destek odaklı, bağımsız çalışma ve sorumluluk üstlenebilme, yaşamla ilişkilendirme ya da yaşa uygun bir ders (bkz. Bölüm 5), gelişmiş bir öğrenme ve öğretme anlayışı gerektirir.

Ayrıca heterojen sınıflar (kültürel, sosyal ve bilişsel farklılıklar sebebiyle) öğretmenin ve okulların farklılaştırılmış ders planı hazırlamalarını gerektirir. Bu ders planı eskisi gibi değil, öğrencilerin farklı şartları ve gelişim olanaklarına göre belirlenmelidir.

Ders içi farklılaştırma ve adapte ders için seçilen tedbirler, tüm öğrencilere eşit öğrenme şansı ve en uygun dersi sunmayı amaçlar. Etkin öğrenme sağlayan bir dersin özellikleri, ne var olan farkları, ne de her öğrenciye özgün programı öngören "radikal" kişiselleştirmeyi gözardı eder.

Etkin öğrenme odaklı bir ders, özellikle ADE'de kendini daha çok değişik öğretim ve öğrenme şekillerinin bilinçli, hedef odaklı ve dengeli kullanımıyla gösterir. Öğrenim hedefleri, ders içerikleri, çalışma süresi, gerekirse çalışma yerinin de öğrencilerin farklı çalışma şartlarına uyarlar ve görsel çalışma malzemelerini de dikkate alır. Öğretmenler, uygun alıştırmalarla öğrencilerin öğrenme ve anlama süreçlerini destekler. Sınıfta ve grup içinde ya da bireysel olarak bir sonraki çalışma adımlarına yönelik takip eder ve danışmanlık yapar. Farklılaştırma hem öğretmenli, hem açık ders bölümlerinde olanaklıdır.

Ders ve çalışma şekillerinin uygun seçimi için aşağıdaki noktalar esastır:

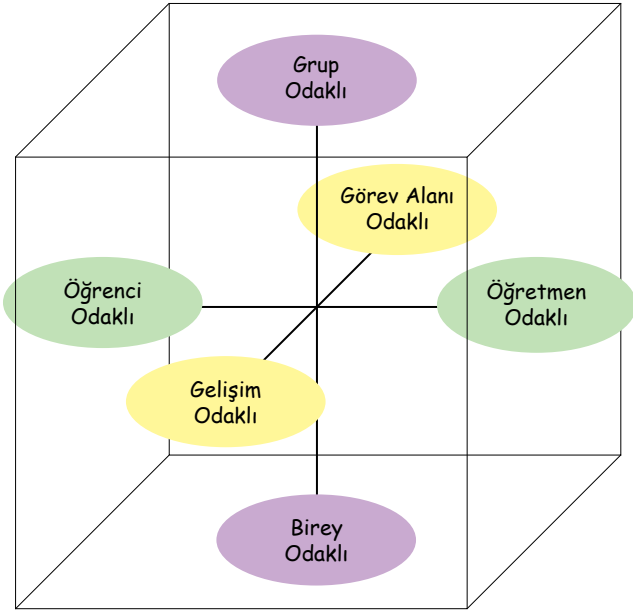
- Öğrencilerde etkili öğrenme
- Uyarlanabilir ve uyarlanmış yöntem seçimi
- Öğretmenin yöntemsel yeterliliği

Aşağıdaki alt bölümlerde, heterojen sınıflarda öğretim ve öğrenme konularının etrafında geliştirilmiş öğretim ve öğrenme şekilleri ve çalışma yönergeleri gösterilir ve ADE'ye uyarlanır. ADE'nin kısmen farklı bağlamsal şartları, metodik düşüncelere mutlaka dahil edilmelidir. Bu özel amaçlı dersler, çoğu zaman örgün derslerden ayrı, hem fiziki hem ders planı olarak kenara köşeye itildiğinden ilköğretiminin örgün derslerle aynı yöntemsel temele dayandırılmamaktadır.

Önümüzdeki plan, ağırlıklı olarak "Öğrenme ve Ders Anlayışı" adlı broşürü (Thurgau İlköğretim Müdürlüğü, 2013) izlemektedir; yazarlarından olan Xavier Monn Thurgau İlköğretim Müdürlüğü için üzerinde çalışmıştır. Bazı bölümleri doğrudan bu metne dahil edilmiştir.

2. Heterojen Sınıflarda Öğretim ve Öğrenme

Öğrencilerin heterojen öğrenme şartlarına odaklı bir ders, kısmen birbiriyle tezat hedef ve şartlar altında gelişmek zorundadır. Bu da, farklı tezat alanlarını meydana getirmekte, şekil 1 zar modelinde görüldüğü gibi (Friedl Deuter 2013, S. 27; Eckhart ve Berger'in yayınlanmamış yazısının temeline dayanır). Bu arada, öğrenme içeriğinin seçimine ilişkin görev (örneğin ders planına ilişkin öğrenme hedefleri) ile çocuk ve gençlerin gelişim durumu arasında ara bulmak gerekmektedir. Bunun yanı sıra farklılaştırma boyutu, bireye odaklanma ile birlikte (grup odaklı) öğrenme ihtiyacı arasında sürekli dengelemeyi gerektirmekte. Diğer bir gerginlik alanı, dersin yapılması ile yönetilmesinde oluşmaktadır. Öğrenci odaklı olması, öğrenmeyi nerede teşvik eder, nerede sadece öğretmenin öğrenme sürecini yönettiği direktif bir derstir?

Friedl Deuter'e göre dersteki tezat alanları
(2013, S. 27)

Buna göre, heterojen gruplarla ders "ya bu prensip ya da bu prensipten" yola çıkmaz, 'hem bu prensip, hem bu prensipten' yola çıkar. Talep edilen söz konusu temel çizgiler doğrultusunda sürekli duruma ve hedefe yönelik dengeleme.

Bu durum, öğretmenler için zorlu bir sınavdır: "Bu gibi ders içi tezat alanlarının arasında hareket etmek, özgüveni sarsabilir. Ancak aynı zamanda, ders içi hareket alanı yaratmakla beraber birbirini tamamlayan değişik yaklaşımları tanımak ve denemek için de cesaret verir. Bu istenildiği kadar genişletilmemeli, aksine ders, sınıfın çeşitli öğrenme ve beceri şartlarına uygun geliştirilmeli ki uygulamayı yansıtabilsin." (Eckhart 2008, S. 107).

Meyer (2011) bu bağlamda öğretmenin "dengeleme yönergelerinden" bahsetmekte ve "yöntem çeşitliliği" kalite kriterine ilişkin aşağıdaki önerileri vermektedir:

- Kişisel yöntem dağarcığını analiz edip adım adım geliştirmek
- Kurslar, proje ve serbest çalışmayı dengelemek
- Kurul ve grup dersi ve bireysel çalışmaları dengelemek
- Sistematik olarak Öğrencilerin yöntem dağarcığını oluşturmak (yöntem çalışmaları ayrı olarak değil, yönerge içeriğine dahil ederek)
- Birlikte çalışma şekillerini derse dahil etmek
- Öğrenme durumu tesbit çalışmasını planlamak ve gerekli malzemeyi bulmak ya da geliştirmek

Genelgeçer önerilerinin yanı sıra ADE öğretmenlerine duruma özel dengeleme görevleri de yüklenmektedir:

- Göç ülke ile kendi köken kültürünün öğretim-öğrenme anlayışı arasında dengeleme
- Göç ülkesinde çoğu zaman düşük statülü azınlık dillerinden sayılan ilk dillerin aktarılması
- Zorunlu derse dahil olmayan kısa süreli ders üniteleri

ADE bu gibi zorlu dengeleme görevlerinin yanı sıra derse kendi isteğiyle katılım ve büyük oranda ailelerin olası desteğine güvenebilir. (bkz. Bölüm 2).

Zar modelinin boyutlarıyla baş edebilmek için odaklanabilme ve yansıtılabilme yardımı olarak dersiniz için düşünüp tartışılacak sorular aşağıdaki gibidir:

Birey Odaklı – Grup Odaklı (Farklılaştırma Boyutu)

- Farklı çalışma şekilleri mevcut mu (plan çalışması, workshop daha doğrusu yönergeli bağımsız çalışma vs.)?
- Ders içeriğinin her bir öğrenci için anlamı nedir (yaşla ilişkilendirme, bkz. Bölüm 5 ve 6 B, örnek 1)?
- Bilinçli grup oluşturma söz konusu mu (cinsiyet, başarı, yaş, ilgi)?
- Hangi durumlarda işbirliği canlandırılmakta, çalışılmakta ve hayata geçirilmektedir?
- Sorunlar nasıl çözülür? ADE'nin parçası olarak kültürler arası sorun çözme çalışmaları
- Birliği geliştiren şekiller var mı (ritüeller, projeler, sınıf kurulu....)?,
- ...

Gelişim Odaklı – Görev Alanı Odaklı (Öğrenme İçeriği Boyutu)

- Esas ders konusu ile ek ders konusu arasında ayrım yapılabilir mi?
- Ders içeriği ve hedefleri, farklı öğrenme düzeyi ve zorluk derecesine göre mi belirlenmekte? (bkz. 6 B, örnek 2)
- Yardımcı materyaller ve öğrenmeyi destekleyici görseller halihazırda mevcut mu?
- Öğrencinin ilk dil veya aile dilinin öğrenme ve gelişim seviyesini belirleyici değerlendirme araçları var mı?
- Çalışma grupları farklı seviyelere göre mi oluşturulmakta?
- ...

Öğrenci Odaklı – Öğretmen Odaklı (Aktarma Boyutu)

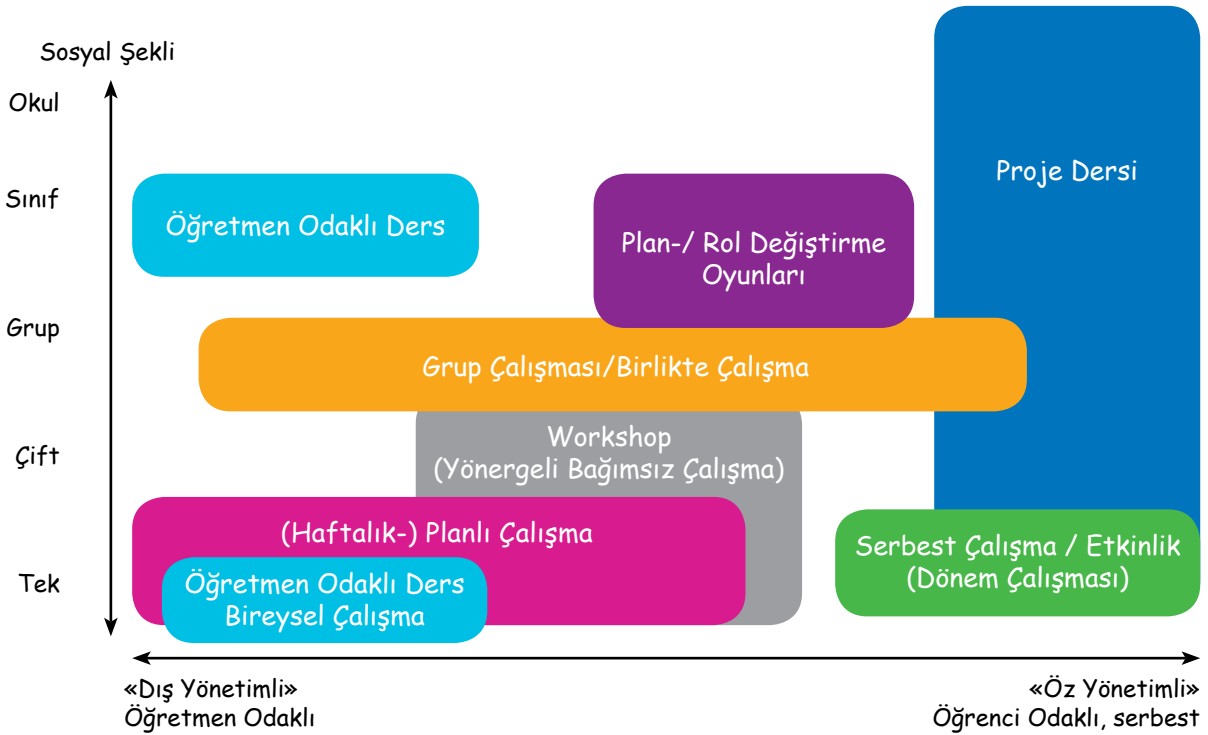
- Öğretim ve öğrenme şekilleri değişir mi?
- Öğrenciler özyönetimli çalışma biçimine nasıl motive edilmekte?
- Öğrenme/Çalışma ortamı nasıl?
- Hangi yardımcı olanaklar mevcut?
- Öğrenme süreci takibi ve belgelenmesi nasıl yapılmakta (örn. portfolyo)?
- Alıştırma üniteleri nasıl hazırlanmakta?
- Zayıf öğrenciler nasıl takip ve motive edilmekte?
- Danışmanlık sistemi mevcut mudur (çalışma arkadaşlığı, tandem)?
- Hangi kural, anlaşma ve sınırlamalar olumlu bir çalışma ortamını sağlamakta?
- ...

Öğretmen, zar modelinin hangi boyutunda hareket ediyorsa, öğretim ve öğrenme sürecindeki rolü de ona göre değişir. Ders anlatım biçimi seçimi ise öğretmenin kendi rol anlayışına göre belirlenir.

3. Geliştirilmiş Öğretim ve Öğrenme Şekilleri

Yukarıda gösterildiği gibi göstermek, açıklamak, yönerge oluşturmak ve soru sormak anlamında öğretim hala önem taşımakta, ama özyönetimli çalışma giderek daha çok önplana çıkmaktadır. Şekil 2 sosyal şekli ve ders yönetimi açısından uygulamada sıkça kullanılan ders anlatım biçimlerini görselleştirmektedir. Günümüzde ilköğretimde rastlanılan farklı yönetsel yaklaşımlar bir taraftan “sosyal biçim” ekseninde (bireysel çalışmadan tüm okulla çalışmalara kadar), diğer tarafta “dışyönetimli” (öğretmen odaklı ders biçimi, yönetimli) ile “özyönetimli” (serbest, öğrenci odaklı ders biçimi) ekseninde dolaşmaktadır.

Birkaç yaygın öğretim ve öğrenme biçimi
(İlköğretim Müdürlüğü 2013: 9; bkz. Keller'in yayınlanmamış yazısı 2009)

“Dış Yönetimli – Öz Yönetimli” eksenini dikkat gerektirir. “Öğretmen Odaklı – Öğrenci Odaklı/ serbest” gibi adlandırmalar, öğretmenin yönetimindeki dersin genel tanımlama şeklidir. Kutuplaşmaya da müsait kavramlardır. Açık öğrenme ortamları yönetimli derslerden ne bir üstünlüğü ne de bir aşağı değeri vardır. Serbest ve de yönetimli olmasının derecesi dersin kalitesini belirlemez. Yönetimli ders üniteleri pekala açık ve biliş açıcı yönergeler içerebilir. Öğrencinin sıra, süre ve sosyal şeklini belirlediği serbest öğrenme ortamları ise çalışma yönteminin ve tek doğru çözümü olan alıştırmaların verildiği dersler ise çok dar olanaklı olabilir.

Bu ADE için önemli. Eğitimlerinden yabancı yönetimli dersten yola çıkan öğretmenler yönetime dair dâğarcığını dikkatle ve adım adım genişletebilirler. Ders hazırlığı ile yansımalarının odağında, her zaman etkin öğrenme olmalıdır. Dikkat edilmesi gereken: Ders ne kadar açık ve serbest olursa, planlama da o kadar açık ve net olmalı. Açık ve serbest öğretim şeklinin öğrenme-sistematiği adım adım olmamakla gidişatı da çizgisel değil; öğrenme daha çok deneyimlenerek gerçekleşir. Bu alanda değişik yollar izlemek mümkündür. Belli koordinatlar doğru yolu bulup istenen öğrenme hedefini takip etmeye yardımcı olmaktadır.

4. Farklı Öğretim ve Öğrenme Biçiminin Özeti

Öğretim ve öğrenme yöntemlerinin herşeyi bir anda kotarması mümkün değil. Her birinin avantajı da var, dezavantajı da; her biri belli hedef ve öğrenme içeriklerine uygun. Aşağıdaki tam olmayan derlemenin geliştirilmiş öğretim ve öğrenme biçimlerine dair bir özet. Bu temel biçimlerinin zengin yöntem çeşitleri kısa ve görsel olarak "Yöntem Uzmanı" kitabında verilmektedir (Assmann, 2013).

Öğretmen Odaklı Ders	
Genelde konu odaklı ve dil aktarımlı ders şeklidir. Öğretmen, birlikte çalışan sınıfı yönetir ve kontrol eder. Bireysel çalışma evreleri dahil.	
Önemli noktalar	<ul style="list-style-type: none"> • Çalışılmış içerikleri not etmek • Hedefler açık ve net hale getirmeli • Bireysel-, ikili- ve grup çalışmaları serpiştirmek farklılaştırma olanağı sağlar • Yeterli görselleştirmeyi dikkate almak
Ders örnekleri	<ul style="list-style-type: none"> • Özet vermek • Derse ilişkin öğrenme adımlarının olmazsa olmazı temel alan bilgisini vermek
ADE için dikkat edilecek noktalar	Bireysel ve de ikili çalışmalardan serpiştirilmiş, örn. başarı düzeyine göre farklı çözüm gerektiren yönergeli (5–15') kısa üniteler.

Workshop/Atölye Çalışması (Çalışma Komutları /Yönergeli Bağımsız Çalışma)	
Genelde konu odaklı ve dil aktarımlı ders şeklidir. Öğretmen birlikte çalışan sınıfı yönetir ve kontrol eder. Bireysel çalışma evreleri dahil.	
Önemli noktalar	<ul style="list-style-type: none"> • Hedefler açık ve net olmalı • Basit, anlaşılır ve kısa tek başına çözümlenebilir çalışma komutları • Farklı öğrenme kanalına hitap eden farklı öğrenme materyalleri • Uygun öğretmen takibi • Grup oluşturma; uzun soluklu workshoplarda sınıf içi değiş tokuşu organize etmek ya da gruba vermek üzere önceden çalışma komutları hazırlamak
Ders örnekleri	<ul style="list-style-type: none"> • Bağımsız çalışmayı ve öz sorumluluk bilincini destekler • Farklılaştırmayı sağlar • Deneyim Atölyesi: Öğrenme içeriğini kendi başına keşfetme edinme (örn. 6 B, örnek 2) • Atölye Çalışması: (örn. sözcük dağarcığının geliştirilmesi)
ADE için dikkat edilecek noktalar	<ul style="list-style-type: none"> • Küçük çaplı çalışma komutları (2–6 ünite) örn. bir konunun temelilerine giriş sonrası için uygun. • Deneyim Atölyesi: Bireysel performans ve ilgiye göre çalışılabilecek değişik konulu ders hazırlığı.

Planlı Çalışma (Haftalık Plan ya da Günlük Plan)	
Planlı ders için öğrencilere belirlenmiş zaman diliminde (örn. yarım gün, bir gün ya da bir haftada) ilgili ünitelerde çalışacakları farklı alanlardan yazılı komutlar içeren ders planı verilir. Alan dersi için az üniteli planlı çalışma da düşünülebilir.	
Önemli noktalar	<ul style="list-style-type: none"> • Farklı öğrenme kanallarına dikkat etmek • Zorunlu alıştırmalar ve ek alıştırmaları belirlemek • Hedefler açık ve net olmalı • Plan/Planlama defteri ve bitirilmiş çalışmaları kaydetmek • Öğrenme ve Çalışma tutumu hakkında dönüt verme/görüşme
Ders örnekleri	<ul style="list-style-type: none"> • Bağımsız çalışmayı ve özsorumluluk bilincini destekler • Farklılaştırmayı sağlar • Bireysel zorluklar üzerinde çalışmak (örn. imla alıştırmaları) • Alıştırma ve şekillerle çalışmaları dahil etmek • Müzik alanını dikkate almak
ADE için dikkat edilecek noktalar	ADE'de planlı çalışma sadece kısa zaman dilimlerinde mümkün. Ama bir konunun bireysel pekişmesine yardımcı olabilir. Bir giriş yaptıktan sonra bir derste çocukların bağımsız çalışabilecekleri seçeneklerinin olması ve öğrenme ihtiyaçlarıyla uyumlu "kısa planlar" oluşturulabilir.

Grup içi Öğrenme	
soruna birlikte çözüm üretmek ya da bir durumu görev paylaşımli çözmek için ikili ve grup çalışması gibi öğrenme aracını kasteder.	
Önemli noktalar	<ul style="list-style-type: none"> • Roller ve rol değişimli planlanmış grup yönergeleri • "Cooperative learning" biçimleri ("think, pair, share" prensibine göre yani üç evrede çalışma 1. bireysel düşünme, 2. ikili grup oluşturma, tartışma, 3. sonuçların sınıfta sunumu ve tartışılması) • Öğreterek öğrenme
Ders örnekleri	<ul style="list-style-type: none"> • İkili çalışma, grup çalışması • Öğrenme tandemi ya da çalışma arkadaşlığı • Grup puzzle (bkz. 6 B, örnek 1) • Ekspertiz sistemleri; yazma konferansı vs. Müzik alanı da dikkate alınmalı!
ADE için dikkat edilecek noktalar	İkili ve grup çalışmasından grup puzzle'ına kadar tüm çalışma biçimleri (bkz. 6 B, örnek 1) ya da cooperative learning'in diğer türleri ADE'de kullanıma uygun.

Proje Dersinde	
Bir grup ortak bir hedefe doğru çalışır (komut, sonuç). Gidişatı planlar ve uygulamalı olarak hedefe yönelik çalışır. Bireysel proje çalışması yapmak da mümkündür.	
Önemli noktalar	<ul style="list-style-type: none"> • Konunun belirlenmesi, ekiple hedefin belirlenmesi • Uygun öğretmen takibi • Çalışma ve süreç refleksiyonu
Ders örnekleri	<ul style="list-style-type: none"> • Okul gezisi, inceleme gezisini birlikte planlama • Birlikte fuar hazırlama
ADE için dikkat edilecek noktalar	İlköğretimde bir ders haftasına yayılabilen projeler, ADE için gerçekleştirmek zor olabilir. 6 B'nin 2. örneği temel olarak ve de proje bazlı ders olarak düşünülmüştür. Küçük çaplı projeler gerçekleştirilebilir.

Serbest Çalışma/Serbest Etkinlik	
Öğrenciler belli bir süre için (haftada yarım saat uzun süreli ders çalışmaya kadar) kendi ilgi alanları ve soru yönergeleriyle ilgilenip yeni tecrübeler edinir ve bilgisini derinleştirir.	
Önemli noktalar	<ul style="list-style-type: none"> • Girişte önerilerin olduğu bir liste sunmak (fikir, karar vermeyi kolaylaştırıcı yardım) • Farklı materyallerle motive edici öğretiler ortamı • Uygun öğretmen takibi • Sonuçların görüşülmesi
Ders örnekleri	<ul style="list-style-type: none"> • Kendilerinin oluşturduğu soru yönergelerini çalışmak • Segileme çalışması (konulu ünite için resim, afiş, fotoğraf, modeller vs. oluşturmak, bulmak vs.) • Orta kademedeki örn. dönem/proje çalışması
ADE için dikkat edilecek noktalar	Bu ders biçimi ADE'de kısıtlı süre nedeniyle sadece istisnai durumlarda uygulanır. Ama workshop ve proje çalışmasıyla çok iyi kombine edilir, ilgi çekici karakteri nedeniyle de yılda bir ve iki kez yapılmalıdır. Bu, ya gerçek serbest seçimli bir etkinlik (örneğin "büyük anne ve babamızın yaşamından" konusu), ya da öğretmenin oyun, kitap, bilgisayar, fotokopileri açık kullanıma sunduğu bir "öğrenme büfesi" şeklinde olabilir.

Rol Oyunlarında	
Öğrenciler önceden hazırlanmış ya da kendi belirledikleri mizansenle göre oynarlar.	
Önemli noktalar	<ul style="list-style-type: none"> • Rol komutlarının açık ve net olarak verilmesi • Role hazırlanma olanağı • Oyunun görüşülmesi
Ders örnekleri	<ul style="list-style-type: none"> • Sorun ve çatışma durumunun oynanması (çözüm yaklaşımı da dahil) • Bir başka role bürünmek (örn. tarihi bir kişiliğin yerine geçmek) • Okunmuş metni oynamak, okuma anlamayı pekiştirmek
ADE için dikkat edilecek noktalar	ADE'de tüm sınıflara çok uygun. Rol komutlarıyla olası düzey belirleme ve yardım sağlanabilmeli. Roller öğrenciler tarafından da adlandırılabilir.

Planlı Oyunlarda	
Gerçek belirli durum ve rollerle oynanır.	
Önemli noktalar	<ul style="list-style-type: none"> • Durumun açık ve net olarak verilmesi • Rollerin açık ve net olarak tanımlanması • Oyun gidişatının geri bildirimi (içerik, kişisel)
Ders örnekleri	<ul style="list-style-type: none"> • Gerçek simülasyon (örneğin politik dernekte bir göç parlamentosunun oluşturulması)
ADE için dikkat edilecek noktalar	<ul style="list-style-type: none"> • 8. sınıftan itibaren tavsiye edilir. • Rol tanımı için çokça hazırlık, çevreden aranmalı ya da kendileri yazmalarını gerektirir.

Öğrenciler motivasyonu anlamlı ölçüde yöntem çeşitliliğinden alabilir. Yeni öğrenme biçiminin yanı sıra günümüzde bilgi edinimi ve düzeye uygun yönerge olanağı sağlayan yeni medyadan da motivasyon sağlayabilirler (bkz. 6 B, örnek 2, internet araştırmaları).

Yöntem açısından çok yönlü çalışıldığı görülür ancak fazla derinliği ve kalıcılığı olmayan bir öğrenme riski de söz konusu. Etkin öğrenme her şeyden önce öğrencilerini motive edici ve zorlayıcı yönergeler gerektirir.

5. Yüksek Nitelikli Çalışma Yönergeleri

İlk bakışta görünen etkinlik değil, yönergelerin çoğu zaman görünmeyen niteliği ve öğrencilerin bireysel teşviki ile harekete geçirilmesidir önemli olan. Bu anlayış, John Hattie'nin (2009) yeni araştırmalarıyla desteklenmektedir. Uluslararası alanda etki gücünü araştırdığı külfetli değerlendirmeleri - başarı oranının yarısını açıklayan öğrenci faktörünün yanı sıra - öğrenmeyi sağlayan büyük payın (%30) öğretim elemanının ders kalitesi olduğunu kanıtlamaktadır. Yöntem düzenlemeleri, düşünülen aksine daha az önem taşımakta. Öğretmenin yönetsel yapıya uygun olarak oturttuğu yönergelerin teşvik edici oranı daha ziyade önem taşımaktadır (bkz. Bölüm 3).

Reusser (2009) bu bağlamda, dersin yüzey yapısı ile derin yapısı arasında ayırım yapmaktadır. Yüzey yapıdan anlaşılması gereken dersin görünen özellikleri, örneğin izlenebilir yöntem uygulamaları, yani seçilen öğretim ve öğrenme biçimleri. Derin yapı ise anlamayı ve öğrenmenin devamlılığını amaçlar, yöntemin uygulanmasına bağlı olsa da, hemen her durumda gözle görülebilir değildir. Yüzey yapı ile derin yapı arasında nasıl bir bağlantı olduğu halen tam olarak açıklanmadı. Ancak öğrenme biçimlerinin genişletilmesinin bağımsız ve sürdürülebilir bir öğrenme sürecinde yardımcı olacağını söyleyebiliriz. Doğru çalışma yönergeleri formüle etmek ve yaratmak her ders biçiminde özellikle dikkat edilmesi gereken bir husustur.

Bu bağlamda doğru çalışma yönergelerinin ehemmiyeti için odağına oturur. En uygunu, aşağıdaki kriterleri yerine getirir (Reusser, 2013):

- Bir alanın özünü tematize eder ve alan bilgisinin oluşmasını sağlar.
- Anlamli bağlamda yer alır, günlük yaşamla bağlantılıdır ve merak uyandırır (bkz. Bölüm 5).
- Bilginin kendi başına edinilmesi ve uygulanmasını sağlar ve destekler.
- Çalışılması gereken içeriğe dalabilmeyi motive eder ve derin anlamayı sağlar.
- Sorun çözme ve öğrenme stratejileri geliştirmeye olanak sağlar.
- Farklı seviyede çözüm olanağı sağlar ve bu sebeple hem zayıf, hem iyi öğrencilere uygundur.
- Çok yönlü yaklaşım, düşünme ve öğrenme yolları sağlar.
- Etkin çalışmayla öğrenme başarısı için zemin hazırlar.

6. Sonuç

Birçok öğrenci ve genç, örgün derslerden geliştirilmiş öğrenme yöntemleri konusundaki deneyimini ADE'ye beraberinde getirir. Bu yüzden ADE öğretmenlerinin yöntem bilgilerini geliştirmeleri lehde bir tutum olacaktır. Bu durum ayrıca ADE'yi örgün derslere yakınlaraştırmaya ve iki okul türü arasında köprü kurmaya yarayacaktır.

Yöntem ya da öğrenme biçiminin tek başına etkin bir öğrenme sağlamadığı gerçeği hiçbir zaman unutulmamalıdır. Çalışma yönergeleri farklı yöntemlerde bireyselleştirilmiş ve derinleştirilmiş öğrenme sürecini teşvik edici şekilde formüle edilebilir. Yöntem çeşitliliğinin yanında öncelikli olarak dikkat edilmesi gerekenin, yöntem açısından yaklaşımın hedef ve içeriğe uygun olması ve alıştırmaların niteliğidir. Bölüm 6 B'deki iki ders örneği bunu somutlaştırmakta ve ADE'de öğretim ve öğrenme biçimleriyle olası uygulamayı görselleştirmektedir.

Kaynakça

- Amt für Volksschule Thurgau (Hrsg.) (2013): Lern- und Unterrichtsverständnis. Entwicklungen im Überblick. Frauenfeld. (Download unter: www.av.tg.ch →Themen/Dokumente → Lern- und Unterrichtsverständnis).
- Assmann, Konstanze (2013): Methodenprofi. Kooperatives Lernen. Oberursel: Finken.
- Eckhart, Michael (2008): Zwischen Programmatik und Bewährung – Überlegungen zur Wirksamkeit des offenen Unterrichts. In: Kurt Aregger; Eva Maria Waibel (Hrsg.): Entwicklung der Person durch Offenen Unterricht. Augsburg: Brigg, S.77–110.
- Friedli Deuter, Beatrice (2013): Lernräume. Kinder lernen und lehren in heterogenen Gruppen. Bern: Haupt.
- Hattie, John A.C. (2009): Visible Learning. A Synthesis of over 800 Meta-analyses Relating to Achievement. Oxon: Routledge.
- Keller, Martin (2009): Heutige Lehr- und Lernformen – oder: Vom Lehren zum Lernen. Zürich: Pädagogische Hochschule Zürich. Unveröffentlicht.
- Meyer, Hilbert (2011): Was ist guter Unterricht? Berlin: Cornelsen.
- Reusser, Kurt (2009): Unterricht. In: Sabine Andresen, (Hrsg.): Handwörterbuch Erziehungswissenschaft. Weinheim: Beltz, S. 881–896.
- Reusser, Kurt (2013): Aufgaben – das Substrat der Lerngelegenheiten im Unterricht. Profil 3/2013. Bern: Schulverlag, S 4–6.